

साप्ताहिक चालू घडामोडी पहिला आठवडा जानेवारी 2022

महत्वाच्या बातम्या: राज्य

सर्वाधिक ODF गावांमध्ये तेलंगणा अव्वल आहे

- 31 डिसेंबर 2021 पर्यंत स्वच्छ भारत मिशन (ग्रामीण) फेज-II कार्यक्रमांतर्गत उघड्यावर शौचमुक्त (ODF प्लस) गावांच्या यादीत तेलंगणा देशात प्रथम क्रमांकावर आहे.
- तेलंगणातील 14,200 गावांपैकी तब्बल 13,737 गावे ODF प्लस यादीत आहेत, जे 96.74% आहे.
- गावांचा सर्वांगीण विकास सुनिश्चित करण्यासाठी राज्य सरकारने नवीन तेलंगणा पंचायत राज कायदा लागू केला आहे.
- गावोगावी पल्ले प्रगती कार्यक्रमाच्या माध्यमातून अनेकदा स्वच्छता मोहीम राबविण्यात आली आहे.
- गावांच्या सर्वांगीण विकासासाठी पल्ले प्रगती कार्यक्रमाची अंमलबजावणी SBM (G) 2.0 मोबाइल ॲपवर अपलोड केली जात आहे, ज्याचा अहवाल राष्ट्रीय स्तरावरील डॅशबोर्डवर दिला जातो.

Source: The Hindu

महत्वाच्या बातम्या: भारत

ग्राहक इंटरनेट ऑफ थिंग्ज (IoT) सुरक्षित करण्यासाठी सराव संहिता

- कन्झ्युमर इंटरनेट ऑफ थिंग्ज (IoT) उपकरणे सुरक्षित करण्यासाठी, दूरसंचार मंत्रालयाच्या दूरसंचार विभागांतर्गत दूरसंचार अभियांत्रिकी केंद्र (TEC) ने "कोड ऑफ प्रॅक्टिस फॉर सिक्युरिंग कन्झ्युमर इंटरनेट ऑफ थिंग्ज (IoT)" हा बेसलाइन म्हणून अहवाल प्रसिद्ध केला आहे.
- हा अहवाल IoT उपकरणे निर्माते, सेवा प्रदाते/सिस्टम इंटिग्रेटर्स आणि ॲप्लिकेशन डेव्हलपर इत्यादींच्या वापरासाठी आहे.

Source: PIB

आयुष आहार

- पौष्टिक आहार आणि निरोगी जीवनाला चालना देत, आयुष मंत्रालयाने आयुष भवन येथील कॅन्टीनमध्ये 'आयुष आहार' उपलब्ध करून एक नवीन सुरुवात केली आहे.
- पायलट प्रोजेक्ट म्हणून सुरू झालेल्या 'आयुष आहार' मध्ये भाजी पोहे, भाजणी वडा, गजर का हलवा आणि कोकम पेय यांचा समावेश आहे.
- कॅन्टीनमध्ये उपलब्ध करून दिलेला आयुष आहार आरोग्यासाठी फायदेशीर आणि सहज पचणारा आहे.

Source: newsonair

नॅशनल एज्युकेशनल अलायन्स फॉर टेक्नॉलॉजी (NEAT 3.0)

- केंद्रीय शिक्षण मंत्री आणि कौशल्य विकास मंत्री धर्मेन्द्र प्रधान यांनी NEAT (नॅशनल एज्युकेशनल अलायन्स फॉर टेक्नॉलॉजी) 3.0 लाँच केले, देशातील विद्यार्थ्यांना सर्वोत्तम-विकसित एड-टेक सोल्यूशन्स आणि कोर्सेस प्रदान करण्यासाठी एक व्यासपीठ आहे.
- मंत्र्यांनी प्रादेशिक भाषांमध्ये एआयसीटीईने निर्धारित तांत्रिक पुस्तकांचेही लोकार्पण केले.
- विशेषतः आर्थिकदृष्ट्या वंचित विद्यार्थ्यांमधील, तसेच भारत आणि जगाच्या ज्ञान-आधारित गरजा पूर्ण करण्यात डिजिटल डिव्हाईड कमी करण्यासाठी NEAT एक गेम-चेंजर ठरेल.
- NEAT 3.0 अंतर्गत 12 लाखांहून अधिक सामाजिक आणि आर्थिकदृष्ट्या वंचित विद्यार्थ्यांना ₹253 कोटींहून अधिक किमतीचे मोफत एड-टेक कोर्स कूपन मिळाले आहेत.

नॅशनल एज्युकेशनल अलायन्स फॉर टेक्नॉलॉजी (NEAT) बद्दल:

- विद्यार्थ्यांच्या सोयीसाठी एकाच व्यासपीठावर तरुणांची रोजगारक्षमता वाढविण्यासाठी शिक्षण क्षेत्रातील सर्वोत्तम-विकसित तांत्रिक उपायांचा वापर प्रदान करण्याचा हा एक उपक्रम आहे.

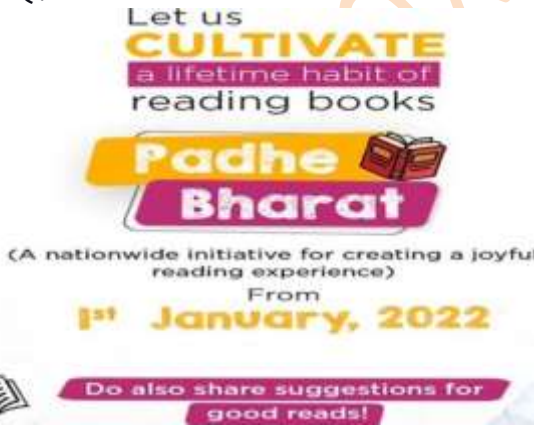
- हे उपाय कृत्रिम बुद्धिमत्तेचा वापर वैयक्तिकृत आणि सानुकूलित शिक्षण अनुभवासाठी उत्तम शिक्षण परिणाम आणि विशिष्ट क्षेत्रात कौशल्य विकासासाठी करतात.
- AICTE, शिक्षण मंत्रालय मोठ्या संख्येने सामाजिक आणि आर्थिकदृष्ट्या मागासलेल्या विद्यार्थ्यांसाठी उपाय विनामूल्य उपलब्ध असल्याची खात्री करून प्रक्रियेत सुसूत्रता म्हणून काम करत आहे.
- NEAT मध्ये 100 उत्पादनांसह 58 एज्युकेशन टेक्नॉलॉजी कंपन्या आहेत ज्या रोजगारक्षम कौशल्ये, क्षमता वाढवणे आणि शिक्षणातील अंतर दूर करण्यात मदत करतात.

Source: PIB

'पढे भारत' अभियान

- केंद्रीय शिक्षण मंत्री धर्मेन्द्र प्रधान यांनी 'पढे भारत' या 100 दिवसांच्या वाचन मोहिमेची सुरुवात केली.
- 100 दिवस वाचन मोहिमेचा शुभारंभ राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण (NEP) 2020 च्या अनुषंगाने आहे.
- पढे भारत अभियान बालवाटिका ते इयत्ता 8 वी पर्यंत शिकणाऱ्या मुलांवर लक्ष केंद्रित करेल.
- 1 जानेवारी 2022 ते 10 एप्रिल 2022 पर्यंत 100 दिवस (14 आठवडे) वाचन मोहीम आयोजित केली जाईल.
- ही मोहीम पायाभूत साक्षरता आणि संख्याशास्त्र मिशनच्या दृष्टी आणि उद्दिष्टांशी देखील संरेखित करण्यात आली आहे.
- 100 दिवसांच्या वाचन मोहिमेमध्ये मातृभाषा/स्थानिक/प्रादेशिक भाषांसह भारतीय भाषांवरही भर दिला जाईल.
- या अनुषंगाने २१ फेब्रुवारी हा आंतरराष्ट्रीय मातृभाषा दिन म्हणून साजरा केला जातो, तोही या मोहिमेची जोडला गेला आहे.

Source: PIB

निवडणूक रोखे

- पाच राज्यांमधील विधानसभा निवडणुकांपूर्वी, सरकारने 1 ते 10 जानेवारी 2022 पर्यंत विक्रीसाठी खुले असणारे निवडणूक रोखांच्या 19व्या टप्प्याचे वितरण करण्यास मान्यता दिली.

- उत्तर प्रदेश, उत्तराखंड, पंजाब, हिमाचल प्रदेश आणि गोवा या 5 राज्यांच्या विधानसभा निवडणुका लवकरच जाहीर होण्याची अपेक्षा आहे.
- स्टेट बँक ऑफ इंडिया (SBI) ला 1 जानेवारी ते 10 जानेवारी 2022 या कालावधीत त्यांच्या 29 अधिकृत शाखांद्वारे इलेक्टोरल बॉण्ड्स जारी करण्यासाठी आणि रोखे घेण्यास अधिकृत करण्यात आले आहे.

इलेक्टोरल बॉण्ड्स:

- इलेक्टोरल बॉण्ड हे राजकीय पक्षांना देणगी देण्याचे आर्थिक साधन आहे.
- रोखे रु. 1,000, रु. 10,000, रु. 1 लाख, रु. 10 लाख आणि रु. 1 कोटींच्या कोणत्याही कमाल मर्यादेशिवाय जारी केले जातात.
- एसबीआय हे बॉण्ड जारी करण्यासाठी आणि एनकॅश करण्यासाठी अधिकृत आहे, जे जारी केल्याच्या तारखेपासून पंधरा दिवसांसाठी वैध आहेत.
- बॉण्डवर देणगीदाराच्या नावाचा उल्लेख नाही.

Source: ET

महत्वाच्या बातम्या: जग

संयुक्त राष्ट्र सुरक्षा परिषद (UNSC)

- संयुक्त राष्ट्र सुरक्षा परिषद (UNSC) ला पाच नवीन गैर-स्थायी सदस्य (अल्बेनिया, ब्राझील, गॅबॉन, घाना आणि संयुक्त अरब अमिराती) मिळाले.
- एस्टोनिया, नायजर, सेंट व्हिन्सेंट आणि ग्रेनेडाइन्स, ट्युनिशिया आणि व्हिएतनाम यांनी अलीकडेच त्यांच्या अटी पूर्ण केल्या.
- अल्बानिया प्रथमच सामील होत आहे, तर ब्राझील 11 वेळा नियुक्ती आहे. गॅबॉन आणि घाना प्रत्येकी तीन वेळा परिषदेवर गेले आहेत आणि यूएई एकदा.

UNSC बद्दल तथ्य

- निर्मिती: 24 ऑक्टोबर 1945
- मुख्यालय: न्यूयॉर्क, यूएसए
- सदस्यत्व: 15 देश
- स्थायी सदस्य: 5 (चीन, फ्रान्स, रशिया, युनायटेड किंगडम आणि युनायटेड स्टेट्स)
- स्थायी सदस्य: भारतासह 10

Source: Indian Express

सुदानचे पंतप्रधान अब्दुल्ला हमडोक यांनी राजीनामा जाहीर केला

- सुदानचे पंतप्रधान अब्दुल्ला हमडोक यांनी राजीनामा जाहीर केला आहे.
- 66 वर्षीय हॅमडोक यांनी 2019 ते 2022 पर्यंत सुदानचे 15 वे पंतप्रधान म्हणून काम केले.
- मिस्टर हॅमडोक, ज्यांना ऑक्टोबर 2021 मध्ये सैन्याने काढून टाकले होते आणि कराराचा एक भाग म्हणून काही आठवड्यांनंतर पुन्हा नियुक्त केले गेले होते, सैन्यविरोधी निषेध देशाला हादरवत राहिल्याने त्यांनी पद सोडले.
- आंदोलकांनी मिस्टर हॅमडोकचा लष्कराशी केलेला करार नाकारला आणि जनरल्सना स्वतंत्र नागरी प्राधिकरणाकडे सत्ता सोपवण्याची मागणी केली.

सुदान बदल तथ्य:

- सुदान हा ईशान्य आफ्रिकेतील एक देश आहे.
- हे मध्य आफ्रिकन प्रजासत्ताक, चाड, इजिप्त, इरिट्रिया, इथिओपिया, लिबिया, दक्षिण सुदान आणि लाल समुद्र या देशांच्या सीमेवर आहे.
- राजधानी: खार्तूम
- चलन: सुदानी पाउंड

Source: The Hindu

आण्विक-शस्त्र राज्ये

- संयुक्त राष्ट्र सुरक्षा परिषदेच्या संयुक्त निवेदनात चीन, फ्रान्स, रशिया, यूके आणि यूएस या पाच जागतिक आण्विक शक्तींनी अण्वस्त्रांचा प्रसार रोखण्याचे आणि आण्विक संघर्ष टाळण्याचे वचन दिले आहे.
- कोविड-19 साथीच्या आजारामुळे अण्वस्त्रांच्या अप्रसारावर (NPT) कराराचा ताज्या आढावा 4 जानेवारीपासून ते वर्षाच्या उत्तरार्धात पुढे ढकलल्यानंतर हे विधान जारी करण्यात आले.

अण्वस्त्रांचा प्रसार न करण्याच्या कराराबद्दल (NPT):

- अण्वस्त्रांच्या अप्रसारावरील संधि, ज्याला सामान्यतः अप्रसार संधि किंवा NPT म्हणून ओळखले जाते, हा एक आंतरराष्ट्रीय करार आहे ज्याचा उद्देश अण्वस्त्रे आणि शस्त्रे तंत्रज्ञानाचा प्रसार रोखणे, आण्विक उर्जेच्या शांततापूर्ण वापरामध्ये सहकार्यास प्रोत्साहन देणे आहे. .
- हा करार 1968 मध्ये स्वाक्षरी करण्यात आला आणि 1970 मध्ये अंमलात आला. सध्या त्याचे 190 सदस्य देश आहेत.
- भारत सदस्य नाही.

Source: The Hindu

महत्वाच्या बातम्या: अर्थव्यवस्था

Apple \$3 ट्रिलियन मार्केट कॅप गाठणारी पहिली कंपनी ठरली

- Apple Inc \$3 ट्रिलियन शेअर बाजार मूल्य गाठणारी पहिली कंपनी ठरली.
- 2022 मध्ये ट्रेडिंगच्या पहिल्या दिवशी, कंपनीच्या समभागांनी \$182.88 च्या इंट्राडे विक्रमी उच्चांक गाठला आणि Apple चे बाजार मूल्य \$3 ट्रिलियनच्या वर गेले.
- ऍपलचे बाजार भांडवल \$2.99 ट्रिलियनसह स्टॉकने सत्र 2.5% वाढून \$182.01 वर संपले.

Apple Inc. बद्दल तथ्य:

- सीईओ: टिम कुक
- स्थापना: 1 एप्रिल 1976
- मुख्यालय: क्युपर्टिनो, कॅलिफोर्निया, युनायटेड स्टेट्स
- संस्थापक: स्टीव्ह जॉब्स, स्टीव्ह वोज्नियाक, रोनाल्ड वेन

Source: ET

महत्वाच्या बातम्या: संरक्षण

बोलाई पुल टग "बलराज"

- मेसर्स हिंदुस्तान शिपयार्ड लिमिटेड, विशाखापट्टणम सोबत 50 टन बोलार्ड पुल टग्सच्या बांधकामासाठी 14 फेब्रुवारी 2019 रोजी 260.70 कोटी रुपये खर्चाचा करार करण्यात आला.
- मालिकेतील तिसरा टग, "बलराज" 31 डिसेंबर 2021 रोजी नेव्हल डॉकयार्ड, विशाखापट्टणम येथे वितरित करण्यात आला.
- टग्स "वीरन" आणि "बलराम" अनुक्रमे 22 ऑक्टोबर 2021 आणि 30 ऑक्टोबर 2021 रोजी नेव्हल डॉकयार्ड, विशाखापट्टणम आणि नेव्हल डॉकयार्ड, मुंबई येथे समाविष्ट करण्यात आले.
- हे टग्स इंडियन रजिस्टर फॉर शिपिंग (IRS) च्या वर्गीकरण नियमांनुसार 20 वर्षांच्या सेवा आयुष्यासह डिझाइन आणि तयार केले गेले आहेत आणि बर्थिंग, अन-बर्थिंग, टर्निंग आणि एअरक्राफ्ट कॅरियर आणि पाणबुड्यांसह मोठ्या नौदल जहाजांना मदत करण्यास सक्षम आहेत.

Source: PIB

विज्ञान आणि तंत्रज्ञान

राष्ट्रीय हवाई क्रीडा धोरण 2022

- नागरी उड्डाण मंत्रालयाने सार्वजनिक अभिप्रायासाठी राष्ट्रीय हवाई क्रीडा धोरण (NASP) 2022 चा मसुदा जारी केला आहे.
- NASP 2022 मध्ये एरोबॉटिक्स, एरोमॉडेलिंग, amateur-built आणि प्रायोगिक विमान (experimental aircraft), बलूनिंग, ड्रोन, ग्लायडिंग, हँग ग्लाइडिंग आणि पॅराग्लायडिंग यांसारख्या खेळांचा समावेश आहे; मायक्रोलाइटिंग आणि पॅरामोटॅरिंग; स्कायडायव्हिंग आणि व्हिंटेज विमान (vintage aircraft).
- 2030 पर्यंत भारताला सर्वोच्च हवाई क्रीडा राष्ट्रांपैकी एक बनवण्याचा दृष्टीकोन आहे.
- भारतामध्ये सुरक्षित, परवडणारी, प्रवेशजोगी, आनंददायक आणि शाश्वत हवाई क्रीडा परिसंस्था प्रदान करणे हे मिशन आहे.
- एअर स्पोर्ट्स फेडरेशन ऑफ इंडिया (ASFI) ची सर्वोच्च प्रशासकीय संस्था म्हणून स्थापना केली जाईल.
- फेडरेशन एरोनॉटिक इंटरनॅशनल (एफएआय), मुख्यालय लॉसने, स्वित्झर्लंड येथे आहे, ही हवाई खेळांसाठी जागतिक प्रशासकीय संस्था आहे.
- हवाई खेळ सामान्य जनतेला परवडण्याजोगे बनवण्यासाठी, सरकार GST परिषदेला विनंती करेल की हवाई क्रीडा उपकरणावरील GST दर 5% किंवा त्यापेक्षा कमी करण्याचा विचार करावा.

Source: PIB

योजना

ग्रीन एनर्जी कॉरिडॉर फेज-II

- पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या अध्यक्षतेखालील आर्थिक घडामोडींच्या मंत्रिमंडळ समितीने, सुमारे 10,750 सर्किट किलोमीटर पारेषण लाईन आणि सबस्टेशनसची अंदाजे 27,500 मेगाव्होल्ट-ॲंपिअर्स (MVA) परिवर्तन क्षमता इंटर-स्टेट ट्रान्समिशन सिस्टम (INSTS) साठी ग्रीन एनर्जी कॉरिडॉर (GEC) फेज-II या योजनेला मंजूरी दिली.
- ही योजना गुजरात, हिमाचल प्रदेश, कर्नाटक, केरळ, राजस्थान, तामिळनाडू आणि उत्तर प्रदेश या सात राज्यांमध्ये अंदाजे 20 GW च्या अक्षय ऊर्जा (RE) उर्जा प्रकल्पांचे ग्रीड एकीकरण आणि उर्जा निर्वासन सुलभ करेल.
- आर्थिक वर्ष 2021-22 ते 2025-26 या पाच वर्षांच्या कालावधीत पारेषण प्रणाली तयार केली जाईल.
- ही योजना 2030 पर्यंत 450 GW स्थापित आरई क्षमतेचे उद्दिष्ट साध्य करण्यात मदत करेल.
- ही योजना GEC-फेज-I व्यतिरिक्त आहे जी आधीपासून आंध्र प्रदेश, गुजरात, हिमाचल प्रदेश, कर्नाटक, मध्य प्रदेश, महाराष्ट्र, राजस्थान आणि तामिळनाडू या राज्यांमध्ये ग्रीड एकीकरण आणि वीज रिकामी करण्यासाठी लागू आहे. 24 GW RE पॉवर आणि 2022 पर्यंत पूर्ण होण्याची अपेक्षा आहे.

Source: PIB

मेरा गाव, मेरी धरोहर

- सरकार-प्रोत्साहित CSC (कॉमन सर्व्हिसेस सेंटर्स), SPV (स्पेशल पर्पज व्हेईकल), सांस्कृतिक मंत्रालयाच्या सहकार्याने, मोबाईल ॲप्लिकेशनद्वारे भारतातील गावांचे पहिले-वहिले सांस्कृतिक सर्वेक्षण हाती घेतील.
- 'मेरा गाव, मेरी धरोहर' नावाचे सर्वेक्षण, गावपातळीवर सांस्कृतिक ओळख दस्तऐवजीकरण करेल आणि नागरिकांना सामील करून त्यांचे गाव, ब्लॉक किंवा जिल्हा कशामुळे अद्वितीय आहे, हे विचारले जाईल.
- संपूर्ण सराव 2022 च्या मध्यापर्यंत पूर्ण होणे अपेक्षित आहे.
- दोन संस्थांमध्ये स्वाक्षरी केलेल्या करारानुसार, CSC एक मोबाईल ॲप्लिकेशन विकसित करेल आणि सर्वेक्षण आयोजित करण्यासाठी गाव पातळीवरील उद्योजकांना (VLEs) प्रशिक्षण देईल.

- देशभरातील CSC चे व्यवस्थापन करणारे 4 लाखांहून अधिक VLE 6.38 लाख गावांमध्ये सर्वेक्षण करतील.

सामान्य सेवा केंद्रांबद्दल (CSC):

- कॉमन सर्व्हिस सेंटर्स ही भारत सरकारच्या ई-सेवा ग्रामीण आणि दुर्गम ठिकाणी पोहोचवण्याची भौतिक सुविधा आहेत जिथे संगणक आणि इंटरनेटची उपलब्धता नगण्य होती किंवा बहुतांशी अनुपस्थित होती.
- संस्थापक: इलेक्ट्रॉनिक्स आणि माहिती तंत्रज्ञान मंत्रालय
- स्थापना: 16 जुलै 2009
- मुख्यालय: नवी दिल्ली, भारत

Source: TOI

स्मार्ट शहरे आणि अकादमी टूवर्ड अॅक्शन अँड रिसर्च (SAAR)

- स्मार्ट सिटीज मिशन, गृहनिर्माण आणि शहरी व्यवहार मंत्रालयाने (MoHUA) "स्मार्ट शहरे आणि अकादमी टूवर्ड्स अॅक्शन अँड रिसर्च (SAAR)" कार्यक्रम सुरू केला आहे.
- हा MoHUA, नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ अर्बन अफेयर्स (NIUA) आणि देशातील आघाडीच्या भारतीय शैक्षणिक संस्थांचा संयुक्त उपक्रम आहे.
- कार्यक्रमांतर्गत, देशातील 15 प्रमुख वास्तुकला आणि नियोजन संस्था स्मार्ट सिटीज सोबत काम करतील आणि स्मार्ट सिटी मिशनद्वारे हाती घेतलेल्या महत्त्वाच्या प्रकल्पांचे दस्तऐवजीकरण करतील.
- स्मार्ट सिटीज मिशनचे शहरी प्रकल्प हे इतर महत्त्वाकांक्षी शहरांसाठी दीपगृह प्रकल्प आहेत.
- 2015 मध्ये मिशन सुरू झाल्यापासून, 100 स्मार्ट शहरे 2,05,018 कोटी रुपयांच्या गुंतवणुकीसह एकूण 5,151 प्रकल्प विकसित करत आहेत.
- SAAR अंतर्गत कल्पना केलेली पहिली क्रियाकलाप स्मार्ट सिटी मिशन अंतर्गत भारतातील 75 ऐतिहासिक शहरी प्रकल्पांचे संकलन तयार करणे आहे.
- हे 75 शहरी प्रकल्प नाविन्यपूर्ण, बहु-क्षेत्रीय आहेत आणि संपूर्ण भौगोलिक भागात लागू केले गेले आहेत.

Source: PIB

एक जिल्हा एक उत्पादन ब्रँड

- केंद्रीय अन्न प्रक्रिया उद्योग मंत्रालयाचे मंत्री, पशुपती कुमार पारस यांनी प्रधानमंत्री फॉर्मलायझेशन ऑफ मायक्रो फूड प्रोसेसिंग एंटरप्रायझेस (PMFME) योजनेअंतर्गत सहा, एक जिल्हा एक उत्पादन (ODOP) ब्रँड लाँच केले.
- अन्न प्रक्रिया उद्योग मंत्रालयाने PMFME योजनेच्या ब्रँडिंग आणि विपणन घटकांतर्गत निवडक ODOP चे 10 ब्रँड विकसित करण्यासाठी NAFED सोबत करार केला आहे.
- यापैकी अमृत फल, कोरी गोल्ड, काश्मिरी मंत्र, मधु मंत्र, सोमदाना आणि दिल्ली बेक्सचे होल व्हीट कुकीज असे सहा ब्रँड लाँच करण्यात आले.
- सर्व उत्पादने नाफेड बाजार, ई-कॉमर्स प्लॅटफॉर्म आणि भारतातील प्रमुख किरकोळ दुकानांवर उपलब्ध असतील.

मायक्रो फूड प्रोसेसिंग एंटरप्रायझेस (PMFME) योजनेचे प्रधानमंत्री औपचारिकीकरण बद्दल:

- आत्मनिर्भर भारत अभियानांतर्गत सुरू करण्यात आलेली, PMFME योजना ही केंद्र पुरस्कृत योजना आहे ज्याचा उद्देश अन्न प्रक्रिया उद्योगाच्या असंघटित विभागातील विद्यमान वैयक्तिक सूक्ष्म-उद्योगांची स्पर्धात्मकता वाढवणे आणि या क्षेत्राच्या औपचारिकीकरणाला चालना देणे आणि शेतकरी उत्पादक संस्थांना समर्थन देणे, बचत गट आणि उत्पादक सहकारी त्यांच्या संपूर्ण मूल्य शृंखलेसह.
- 2020-21 ते 2024-25 या पाच वर्षांच्या कालावधीत 10,000 कोटी रुपयांच्या खर्चासह, या योजनेत 2,00,000 मायक्रो फूड प्रोसेसिंग युनिट्सच्या उन्नतीसाठी आर्थिक, तांत्रिक आणि व्यावसायिक सहाय्य प्रदान करण्यासाठी थेट मदत करण्याची कल्पना आहे.

Source: PIB

पुरस्कार आणि सन्मान

पंतप्रधान उत्कृष्टता पुरस्कार

- केंद्रीय मंत्री डॉ जितेंद्र सिंह यांनी 2021-2022 या वर्षासाठी PM's Excellence Award in Public Administration पोर्टलचे वेब पोर्टल लाँच केले.
- 2014 नंतर, पंतप्रधान उत्कृष्टता पुरस्काराची प्रक्रिया आणि निवड संस्थात्मक करण्यात आली आहे आणि आता हे जिल्हाधिकारी किंवा वैयक्तिक नागरी सेवकाच्या कामगिरीवर आधारित नाही.
- या वर्षी पारितोषिकाची रक्कम 10 लाख रुपयांवरून 20 लाख रुपये पुरस्कृत जिल्हा/संस्थेसाठी दुप्पट करण्यात आली आहे जी प्रकल्प/कार्यक्रमाच्या अंमलबजावणीसाठी किंवा लोककल्याणाच्या कोणत्याही क्षेत्रात संसाधनातील तफावत भरण्यासाठी वापरली जाणार आहे.

वर्ष 2021 साठी, सार्वजनिक प्रशासनातील उत्कृष्टतेसाठी पंतप्रधान पुरस्कारांसाठी योजनेचे उद्दिष्ट आहे की नागरी सेवकांचे योगदान ओळखणे:

- 1) "जन भागीदारी" किंवा पोशन अभियानात लोकांच्या सहभागाला प्रोत्साहन देणे
- 2) खेलो इंडिया योजनेद्वारे क्रीडा आणि निरोगीपणामध्ये उत्कृष्टतेला प्रोत्साहन देणे
- 3) पीएम स्वनिधी योजनेत डिजिटल पेमेंट आणि सुशासन
- 4) एक जिल्हा एक उत्पादन योजनेद्वारे सर्वांगीण विकास
- 5) मानवी हस्तक्षेपाशिवाय अखंड, End-to-end सेवांचे वितरण
- 6) नवकल्पना

सार्वजनिक प्रशासनातील उत्कृष्टतेसाठी पंतप्रधान पुरस्कार 2021 अंतर्गत एकूण पुरस्कारांची संख्या 18 असेल.

Source: PIB

साहित्य अकादमी पुरस्कार 2021

- साहित्य अकादमीने 20 भाषांमध्ये वार्षिक साहित्य अकादमी पुरस्कार 2021 जाहीर केले.
- साहित्य अकादमीने 2021 साठी युवा पुरस्कार आणि बाल साहित्य पुरस्कार प्रत्येकी 22 विजेत्यांची यादी जाहीर केली.
- मेघा मजुमदार यांना त्यांच्या पहिल्या कादंबरीसाठी युवा पुरस्कार मिळाला आणि हिमांशू वाजपेयी यांनी किस्सा किस्सा लखनौ - लखनऊ के अवामी किसे या त्यांच्या लघुकथा संग्रहासाठी हा पुरस्कार जिंकला.
- कवितेची 07 पुस्तके, कादंबरीची 02, लघुकथांची 05, 02 नाटके, चरित्र, आत्मचरित्र, समीक्षा आणि महाकाव्य यापैकी प्रत्येकी एक साहित्य अकादमी पुरस्कार 2021 जिंकले आहेत. गुजराती, मैथिली, मणिपुरी आणि उर्दू भाषांमधील पुरस्कार नंतर जाहीर केले जातील.
- साहित्य अकादमी इंग्रजीसह 24 भाषांमधील साहित्यकृतींना हा पुरस्कार प्रदान करते. त्याची स्थापना 1954 मध्ये झाली.
- नासाठी किरण गुरव, प्रणव सखदेव आणि संजय वाघ यांना तर कोकणीसाठी संजीव वेर्णेकर, श्रद्धा गरड, सुमेधा देसाई यांचा गौरव करण्यात आला आहे.
- 'बाळूच्या अवस्थांतराची डायरी' या लघु कथा संग्रहासाठी किरण गुरवांना तर 'रक्तचंदन' या काव्य संग्रहासाठी संजीव वेर्णेकरांचा साहित्य अकादमी पुरस्कार देऊन गौरव करण्यात आला आहे.
- 1 लाख रुपये आणि सन्मानचिन्ह असं या पुरस्काराचं स्वरूप आहे.

Source: The Hindu

पुस्तके आणि लेखक

हार्परकॉलिन्सने 'ममता: बियाँड 2021' या नवीन पुस्तकाच्या प्रकाशनाची घोषणा केली

- हार्परकॉलिन्स यांनी 'ममता: बियाँड 2021' या पुस्तकाचे प्रकाशन करण्याची घोषणा केली.
- हे पुस्तक राजकीय पत्रकार जयंता घोषाल यांनी लिहिले आहे आणि अरुणव सिन्हा या काल्पनिक आणि गैर-काल्पनिक अनुवादक यांनी अनुवादित केले आहे.
- या पुस्तकात तृणमूल काँग्रेसच्या सुप्रीमो आणि पश्चिम बंगालच्या मुख्यमंत्री ममता बॅनर्जी यांच्या कार्याचे आणि यशाचे यशस्वीपणे चित्रण करण्यात आले आहे.
- हे पुस्तक 24 जानेवारी 2022 रोजी प्रकाशित होईल.

Source: TOI

महत्वाचे दिवस

युद्ध अनाथांचा जागतिक दिवस

- जागतिक युद्ध अनाथ दिवस दरवर्षी 6 जानेवारी रोजी साजरा केला जातो.
- युद्धांमुळे अनाथ झालेल्या मुलांबद्दल जागरुकता वाढवणे हा या दिवसाचा उद्देश आहे.
- युद्ध अनाथांसाठी जागतिक दिवस SOS Enfants en Detresse या फ्रेंच संस्थेने तयार केला आहे जी युद्धे आणि संघर्षांमुळे अप्रत्यक्षपणे प्रभावित झालेल्या मुलांच्या जीवनात सामान्यपणा आणण्यासाठी कार्य करते.
- युनिसेफ अनाथ मुलांचे वर्णन 18 वर्षांपेक्षा कमी वयाचे आहे ज्याने मृत्यूच्या कोणत्याही कारणाने एक किंवा दोन्ही पालक गमावले आहेत.

Source: India Today

संरक्षण संशोधन आणि विकास संस्था (DRDO)

- अलीकडेच, संरक्षण संशोधन आणि विकास संस्था (DRDO) ने 01 जानेवारी 2022 रोजी 64 वा स्थापना दिवस साजरा केला.
- संरक्षण R&D विभागाचे सचिव आणि DRDO चे अध्यक्ष डॉ जी सतीश रेड्डी यांनी 03 जानेवारी, 2022 रोजी नवी दिल्ली येथे DRDO बंधुत्वाला संबोधित केले.

Source: PIB

जागतिक ब्रेल दिवस

- जागतिक ब्रेल दिन दरवर्षी 04 जानेवारी रोजी साजरा केला जातो.
- अंध आणि अंशतः दृष्टिहीन लोकांच्या मानवी हक्कांच्या पूर्ण पूर्ततेसाठी संवादाचे साधन म्हणून ब्रेलच्या महत्त्वाची जाणीव करून देण्यासाठी जागतिक ब्रेल दिन पाळला जातो.
- या कार्यक्रमाची तारीख संयुक्त राष्ट्रांच्या आमसभेने नोव्हेंबर 2018 मध्ये एका घोषणेद्वारे निवडली होती आणि या लेखन पद्धतीचे निर्माते लुई ब्रेल यांचा वाढदिवस आहे.
- पहिला जागतिक ब्रेल दिवस 4 जानेवारी 2019 रोजी साजरा करण्यात आला.

Source: un.org

खेळ

राष्ट्रीय युवा महोत्सव

- 12 जानेवारीपासून सुरू होणाऱ्या 25 व्या राष्ट्रीय युवा महोत्सवाचे उद्घाटन करण्यासाठी पंतप्रधान नरेंद्र मोदी पुद्दुचेरीला जाणार आहेत.
- केंद्रीय युवा व्यवहार आणि क्रीडा मंत्री, अनुराग ठाकूर आणि पुद्दुचेरीचे लेफ्टनंट राज्यपाल डॉ. तमिलिसाई सुंदरराजन यांनी 25 व्या राष्ट्रीय युवा महोत्सवाच्या लोगो आणि शुभंकराचे अनावरण केले.
- केंद्रीय युवा व्यवहार आणि क्रीडा मंत्रालयाच्या संयुक्त विद्यमाने पुद्दुचेरी येथे होणाऱ्या कार्यक्रमांमध्ये देशभरातील 7,000 हून अधिक तरुण भाग घेतील.
- स्वामी विवेकानंदांच्या जयंती स्मरणार्थ 12 जानेवारी ते 16 जानेवारी या कालावधीत भारत सरकारकडून दरवर्षी एका राज्याच्या सहकार्याने राष्ट्रीय युवा महोत्सवाचे आयोजन केले जाते.

Source: Indian Express

अंडर-19 आशिया कप 2021

- क्रिकेटमध्ये, भारताने डेव्हिड-लुईस-स्टर्न पद्धतीने दुबईमध्ये पावसाने व्यत्यय आणलेल्या वन-डे आंतरराष्ट्रीय फायनलमध्ये श्रीलंकेचा नऊ गडी राखून पराभव करून अंडर-19 आशिया कप 2021 जिंकला.
- भारताने विक्रमी आठव्या आशिया चषकाचे विजेतेपद पटकावले आहे.
- 2021 अंडर-19 आशिया कप ही ACC अंडर-19 कपची 9वी आवृत्ती होती.

Source: newsonair

अहवाल

सुशासन निर्देशांक

- केंद्रीय राज्यमंत्री (स्वतंत्र प्रभार) विज्ञान आणि तंत्रज्ञान, डॉ जितेंद्र सिंह म्हणाले की, जम्मू आणि काश्मीर लवकरच जिल्हास्तरीय सुशासन निर्देशांक असणारा देशातील पहिला केंद्रशासित प्रदेश बनेल.
- केंद्र J&K मध्ये जिल्हा सुशासन निर्देशांक (DGGI) स्थापित करेल आणि प्रशासकीय सुधारणा आणि सार्वजनिक तक्रार विभाग (DARPG) केंद्रशासित प्रदेश सरकारच्या सहकार्याने हे कार्य पार पाडेल.
- सेंटर फॉर गुड गव्हर्नन्स (CGG) हैदराबादच्या तांत्रिक सहाय्याने प्रस्तावित निर्देशांकाची चौकट अंतिम करण्यात आली आहे.
- DGGI 25 डिसेंबर 2021 रोजी लाँच झालेल्या गुड गव्हर्नन्स इंडेक्स 2021 वर आधारित आहे.

Source: ET

अर्बन जिओस्पेशिअल डेटा स्टोरीज चॅलेंज-2022

- गृहनिर्माण आणि शहरी व्यवहार मंत्रालयाने (MoHUA) भूस्थानिक तंत्रज्ञानाचा अवलंब करण्यास आणि भारताच्या शहरी परिसंस्थेमध्ये नवकल्पना वाढवण्यासाठी अर्बन जिओस्पेशिअल डेटा स्टोरीज चॅलेंज- 2022 उघडण्याची घोषणा केली.
- हे आव्हान निवडक स्मार्ट शहरांसह आयोजित केले गेले आहे जे उच्च दर्जाचे GIS डेटासेट प्रकाशित करतील.
- राष्ट्रीय भू-स्थानिक एजन्सी, खाजगी क्षेत्रातील उपक्रम, वैज्ञानिक आणि शैक्षणिक संस्था, व्यवसाय, ग्राहक सेवा आणि स्टार्ट-अप यांच्याकडून नोंदणीकृत सहभागींना या डेटाचे विश्लेषण करण्यासाठी आणि अंतर्दृष्टीपूर्ण डेटा कथा तयार करण्यासाठी 1000 हून अधिक भू-स्थानिक डेटासेट उपलब्ध करून देण्यात आले आहेत.

- 'आझादी का अमृत महोत्सव- स्मार्ट सिटीज: स्मार्ट अर्बनायझेशन' या परिषदेपर्यंत, फेब्रुवारी 2022 मध्ये सुरत येथे आयोजित करण्यात आलेल्या, अर्बन जिओस्पेशिअल डेटा स्टोरीज चॅलेंज हे MoHUA द्वारे चालवल्या जाणाऱ्या पूर्व-इव्हेंट उपक्रमांच्या मालिकेचा एक भाग आहे जो भू-स्थानिक तंत्रज्ञानाचा अवलंब करणे आणि भारताच्या शहरी परिसंस्थेमध्ये नवकल्पना वाढवेल.
- नोंदणीकृत सहभागींसाठी हे आव्हान 1 जानेवारी 2022 रोजी सुरू होईल आणि जानेवारी 2022 च्या अखेरीस संपेल.

Source: PIB

नवीन नेमणुका

सीएमडी म्हणून ओएनजीसीच्या प्रमुखपदी अलका मित्तल या पहिल्या महिला ठरल्या आहेत

- अलका मित्तल यांची ऑइल अँड नॅचरल गॅस कॉर्पोरेशन (ONGC) चे अंतरिम अध्यक्ष आणि व्यवस्थापकीय संचालक (CMD) म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे, ज्यामुळे त्या देशातील सर्वात मोठ्या तेल आणि वायू उत्पादक कंपनीच्या प्रमुख बनल्या आहेत.
- 27 नोव्हेंबर 2018 रोजी अलका मित्तल ONGC च्या बोर्डात सामील होणाऱ्या पहिल्या महिला ठरल्या.
- तेल आणि नैसर्गिक वायू महामंडळ (ONGC) बद्दल:
- हे देशातील सर्वात मोठे सरकारी मालकीचे तेल आणि वायू उत्खनन आणि उत्पादन महामंडळ आहे आणि भारतातील सुमारे 70% कच्च्या तेलाचे (देशाच्या एकूण मागणीच्या 57% समतुल्य) आणि सुमारे 84% नैसर्गिक वायूचे उत्पादन करते.
- नोव्हेंबर 2010 मध्ये, भारत सरकारने ONGC ला महारत्न दर्जा बहाल केला.

Source: India Today

विस्तारा एअरलाइनचे सीईओ

- विनोद कन्नन यांनी विस्तारा एअरलाइनचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी (CEO) म्हणून पदभार स्वीकारला.
- विनोद कन्नन यांनी लेस्ली थंग यांची जागा घेतली.
- कन्नन यांनी जून 2019 मध्ये विस्तारासोबत मुख्य धोरण अधिकारी म्हणून त्यांचा कार्यकाळ सुरू केला आणि जानेवारी 2020 मध्ये मुख्य व्यावसायिक अधिकारी म्हणून पदभार स्वीकारला.
- विस्तारा, टाटा सन्स प्रायव्हेट लिमिटेड आणि सिंगापूर एअरलाइन्स (SIA) मधील 51:49 चा संयुक्त उपक्रम आहे.

Source: Indian Express

टेस्लाची ऑटोपायलट टीम

- टेस्लाचे संस्थापक आणि सीईओ एलोन मस्क, जे लोकांची भरती करण्यासाठी सोशल मीडियाचा वापर करत आहेत, त्यांनी खुलासा केला आहे की भारतीय वंशाचे अशोक एलुस्वामी हे त्यांच्या इलेक्ट्रिक वाहन कंपनीच्या ऑटोपायलट टीमसाठी नियुक्त केलेले पहिले कर्मचारी होते.
- टेस्लामध्ये सामील होण्यापूर्वी, श्री. एलुस्वामी फोक्सवॅगन इलेक्ट्रॉनिक रिसर्च लॅब आणि WABCO वाहन नियंत्रण प्रणालीशी संबंधित होते.

Source: The Hindu

रेल्वे बोर्डाचे सीईओ

- विनय कुमार त्रिपाठी यांची रेल्वे बोर्डाचे नवे अध्यक्ष आणि मुख्य कार्यकारी अधिकारी (CEO) म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे.
- मंत्रिमंडळाच्या नियुक्ती समितीने (ACC) विनय कुमार त्रिपाठी यांच्या नियुक्तीला मंजूरी दिली आहे, जे सध्या उत्तर पूर्व रेल्वेचे महाव्यवस्थापक म्हणून कार्यरत आहेत.
- ते इलेक्ट्रिकल इंजिनिअर्सच्या भारतीय रेल्वे सेवेच्या 1983 च्या बॅचचे आहेत.

Source: ET

राष्ट्रीय स्वच्छ गंगा अभियानाचे महासंचालक

- जलशक्ती मंत्रालयाचे अतिरिक्त सचिव जी अशोक कुमार यांनी जलशक्ती मंत्रालयाच्या राष्ट्रीय स्वच्छ गंगा अभियानासाठी नवीन महासंचालक म्हणून पदभार स्वीकारला.
- जी अशोक कुमार हे भारतीय प्रशासकीय सेवा तेलंगणा केडर 1991 च्या बॅचचे आहेत.
- सार्वजनिक सेवा 2021 साठी SKOCH पुरस्कार, आंध्र प्रदेश सरकारचा जल-मित्र पुरस्कार आणि सार्वजनिक प्रशासनात केलेल्या उत्कृष्ट कार्याबद्दल तेलंगणा सरकारचा पहिला तेलंगणा उत्कृष्टता पुरस्कार यासारख्या अनेक पुरस्कारांचे ते प्राप्तकर्ते आहेत.

Source: PIB

तटरक्षक दलाचे महासंचालक

- व्ही.एस. पठानिया यांनी सेवेतून निवृत्त झालेल्या कृष्णस्वामी नटराजन यांच्याकडून भारतीय तटरक्षक दलाचे (ICGICG) 24 वे महासंचालक (DG) म्हणून पदभार स्वीकारला.
- 36 वर्षांच्या कारकिर्दीत व्ही.एस. पठानिया यांनी समुद्रावर आणि किनाऱ्यावर अनेक महत्त्वाच्या नेमणुका केल्या आहेत आणि तटरक्षक दलाच्या जहाजांच्या सर्व वर्गांना जसे की इनशोर पेट्रोल व्हेसेल 'रानीजिंदन', ऑफशोर पेट्रोल व्हेसेल (OPV) 'विग्रह' आणि प्रगत OPV 'सारंग' या जहाजांचे नेतृत्व केले आहे.
- नोव्हेंबर 2019 मध्ये त्यांना अतिरिक्त महासंचालक पदावर बढती देण्यात आली आणि त्यांनी विशाखापट्टणम येथे तटरक्षक दल कमांडर (पूर्व सागरी किनारा) म्हणून पदभार स्वीकारला.
- विशिष्ट सेवेसाठी राष्ट्रपतींचे तत्ररक्षक पदक, शौर्यासाठी तत्ररक्षक पदक आणि DG कोस्ट गार्ड प्रशंसेचे ते प्राप्तकर्ते आहेत.

Source: The Hindu

निःशस्त्रीकरणावर संयुक्त राष्ट्र परिषद

- ज्येष्ठ मुत्सद्दी अनुपम रे यांची जिनेव्हा येथे होणाऱ्या UN निशस्त्रीकरण परिषदेसाठी भारताचे पुढील स्थायी प्रतिनिधी म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे.
- रे, 1994 च्या बँचचे भारतीय परराष्ट्र सेवेचे अधिकारी, सध्या MEA च्या दिल्लीतील मुख्यालयात संयुक्त सचिव म्हणून कार्यरत आहेत.
- डॉ. पंकज शर्मा, जे सध्या संयुक्त राष्ट्र निशस्त्रीकरण परिषदेसाठी भारताचे स्थायी प्रतिनिधी आहेत, यांची मेक्सिकोमधील भारताचे पुढील राजदूत म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे.

निशस्त्रीकरणावरील संयुक्त राष्ट्र परिषदेबद्दल:

- हा एक बहुपक्षीय निःशस्त्रीकरण मंच आहे जो आंतरराष्ट्रीय समुदायाने शस्त्र नियंत्रण आणि निःशस्त्रीकरण करारांवर वाटाघाटी करण्यासाठी स्थापन केला आहे.
- सदस्यत्व: 65 देश
- मुख्यालय: जिनेव्हा

Source: The Hindu

उत्तर प्रदेशचे मुख्य सचिव

- गृहनिर्माण आणि शहरी व्यवहार सचिव दुर्गा शंकर मिश्रा यांची उत्तर प्रदेशच्या मुख्य सचिवपदी नियुक्ती करण्याचा प्रस्ताव आहे.
- दुर्गा शंकर मिश्रा हे उत्तर प्रदेश केडरचे 1984- बॅचचे IAS अधिकारी आहेत.
- मंत्रिमंडळाच्या नियुक्ती समितीने दुर्गा शंकर मिश्रा यांना राज्य सरकारने उत्तर प्रदेशचे मुख्य सचिव म्हणून त्यांच्या प्रस्तावित नियुक्तीसाठी त्यांच्या केडरमध्ये परत आणण्यास मान्यता दिली आहे.
- राजेंद्र कुमार तिवारी, 1985 च्या बॅचचे आयएएस अधिकारी, सध्या राज्याचे मुख्य सचिव म्हणून कार्यरत आहेत.

Source: HT

निधन

शिलाँग चेंबर कॉयरचे संस्थापक नील नॉन्गकित्रीह यांचे निधन

- शिलाँग चेंबर कॉयरचे संस्थापक आणि प्रसिद्ध संगीतकार नील नॉन्गकित्रीह यांचे 52 व्या वर्षी निधन झाले.
- 2015 मध्ये त्यांना पद्मश्री पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले होते.
- सुमारे एक दशकापूर्वी इंडियाज गॉट टॅलेंट या रिअॅलिटी टीव्ही शो नंतर त्यांनी शिलाँग चेंबर कॉयरला राष्ट्रीय कीर्ती मिळवून दिली.

Source: India Today

सिंधुताई सपकाळ

अनाथांसाठी सेवाकार्य करणाऱ्या सामाजिक कार्यकर्त्या सिंधुताई सपकाळ यांच हृदयविकाराच्या झटक्याने निधन झाले. त्या 75 वर्षांच्या होत्या. पुण्यातील गॅलक्झी हॉस्पिटलमध्ये निधन झाले. महिना भरापूर्वी त्यांचे हर्नियाचे ऑपरेशन झाले होते. त्यानंतर त्यांच्यावर उपचार सुरु होते.

सिंधुताई यांनी स्थापन केलेल्या संस्था:

- ममता बाल सदन (1994), पुणे, कुंभारवळण गाव
- बाल निकेतन हडपसर, पुणे
- सावित्रीबाई फुले मुलींचे वसतिगृह, चिखलदरा
- अभिमान बाल भवन, वर्धा
- गोपिका गार्डरक्षण केंद्र, वर्धा (गोपालन)
- ममता बाल सदन, सासवड
- सप्तसिंधु महिला आधार बालसंगोपन व शिक्षणसंस्था, पुणे

पुरस्कार व गौरव

सिंधुताईंना सुमारे 750 राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय पुरस्कार मिळाले आहेत:

- पद्मश्री पुरस्कार (2021)
- महाराष्ट्र शासनाचा डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर समाज भूषण पुरस्कार (2012)
- महाराष्ट्र शासनाचा 'अहिल्याबाई होळकर पुरस्कार' (2010)

Source: Sakal

संकीर्ण

जगन्नाथ मंदिर कायदा, 1954

- एका ऐतिहासिक निर्णयात, ओडिशा राज्य मंत्रिमंडळाने 1954 च्या श्री जगन्नाथ मंदिर कायद्यातील सुधारणांना मंजुरी दिली, जगन्नाथ मंदिराच्या मालकीच्या जमिनीशी संबंधित समस्या सुलभ केल्या.
- सन १८०६ मध्ये तत्कालीन ब्रिटीश सरकारने जगन्नाथ मंदिराच्या व्यवस्थापनासाठी नियम जारी केले होते ज्याला वसाहतवादी राज्यकर्त्यांनी जुगरनॉट मंदिर म्हणून संबोधले होते.
- या नियमांनुसार, मंदिराला भेट देणाऱ्या यात्रेकरूंनी कर भरणे अपेक्षित होते.
- तीन वर्षांनंतर, मंदिराच्या व्यवस्थापनाचे अधिकार खोरधाच्या राजाकडे देण्यात आले, तर वसाहती सरकारने काही नियंत्रण कायम ठेवले.
- भारताला स्वातंत्र्य मिळाल्यानंतरच ओडिशा राज्याने 1952 मध्ये औपचारिकपणे जगन्नाथ मंदिर कायदा लागू केला, जो 1954 मध्ये लागू झाला.
- या कायद्यात मंदिराचे जमिनीचे हक्क, सेवेतची कर्तव्ये, श्री जगन्नाथ मंदिर व्यवस्थापन समितीचे प्रशासकीय अधिकार, पुरीच्या राजाचे अधिकार आणि विशेषाधिकार आणि मंदिराच्या व्यवस्थापन आणि प्रशासनाशी संबंधित इतर व्यक्तींची तरतूद आहे.

अलीकडील सुधारणा:

- राज्य मंत्रिमंडळाने मंजूर केलेल्या अलीकडील दुरुस्तीमुळे आता मंदिराच्या जमिनीशी संबंधित समस्यांचे निराकरण करण्याच्या अधिकाराचे विकेंद्रीकरण करण्यात आले आहे.
- मंत्रिमंडळाने जगन्नाथ मंदिराच्या नावावर जमीन विक्री आणि भाडेतत्त्वावर घेण्याचे अधिकार मंदिर प्रशासन आणि संबंधित अधिकाऱ्यांना दिले आहेत.

Source: Indian Express

रॉक म्युझियम

- केंद्रीय राज्यमंत्री (स्वतंत्र प्रभार) विज्ञान आणि तंत्रज्ञान; राज्यमंत्री (स्वतंत्र प्रभार) पृथ्वी विज्ञान, डॉ जितेंद्र सिंह यांनी भारतातील पहिल्या अनोख्या खुल्या "रॉक" संग्रहालयाचे उद्घाटन केले आणि नंतर CSIR-National Geophysical Research Institute (NGRI) येथे हैदराबादच्या शास्त्रज्ञांना संबोधित केले.
- ओपन रॉक म्युझियम, अनेक कमी ज्ञात तथ्यांबद्दल जनसामान्यांना शिक्षित आणि प्रबोधन करण्याच्या उद्देशाने स्थापन करण्यात आले आहे, भारताच्या विविध भागांतील सुमारे 35 विविध प्रकारचे खडक प्रदर्शित करतात ज्यात 3.3 अब्ज वर्षे ते पृथ्वीच्या सुमारे 55 दशलक्ष वर्षे वयोगटातील आहे. इतिहास
- हे खडक पृथ्वीच्या पृष्ठभागापासून 175 किमी अंतरापर्यंत पृथ्वीच्या सर्वात खोल भागाचे प्रतिनिधित्व करतात.
- डॉ जितेंद्र सिंह यांनी लखनौ आणि डेहराडून शहरांचे भूकंप धोक्याचे नकाशेही जारी केले.
- CSIR-NGRI ने लखनौ आणि डेहराडून शहरांसाठी भूकंप धोक्याचे नकाशे तयार केले आहेत जे भारत-गंगेच्या मैदानी भागात भविष्यातील भूकंपांसाठी असुरक्षित आहेत.

Source: PIB

कॅप्टन हरप्रीत चंडी दक्षिण ध्रुवावर एकट्याने ट्रेक करणारी पहिली भारतीय वंशाची महिला ठरली

- कॅप्टन हरप्रीत चंडी, 32 वर्षीय भारतीय वंशाचे ब्रिटीश शीख आर्मी अधिकारी आणि फिजिओथेरपिस्ट, ज्याला ध्रुवीय प्रीत म्हणूनही ओळखले जाते, दक्षिण ध्रुवावर एकल अनसपोर्टेड ट्रेक पूर्ण करणारी पहिली महिला बनून इतिहास रचला आहे.
- हरप्रीत चंडीने दक्षिण ध्रुवावरची तिची ७०० मैल (१,१२७ किलोमीटर) मोहीम ४० दिवसांत पूर्ण केली.

Source: The Hindu

वीरांगना लक्ष्मीबाई रेल्वे स्टेशन

- उत्तर प्रदेश सरकारने झाशी रेल्वे स्थानकाचे नाव बदलून 'वीरांगना लक्ष्मीबाई रेल्वे स्टेशन' असे केले आहे.
- केंद्र सरकारच्या मंजूरीनंतर राज्य सरकारने रेल्वे स्थानकाचे नाव बदलले.
- तत्पूर्वी, मुघलसराय रेल्वे स्थानकाचे नाव पंडित दीनदयाळ उपाध्याय रेल्वे स्थानक आणि फैजाबाद रेल्वे स्थानकाचे अयोध्या कॅम्प असे करण्यात आले.
- सत्तेत आल्यापासून, श्री आदित्यनाथ सरकारने फैजाबाद आणि अलाहाबाद जिल्ह्यांसह अनेक आस्थापनांची नावे बदलली आहेत, ज्यांची नावे अनुक्रमे अयोध्या आणि प्रयागराज अशी ठेवण्यात आली आहेत.

Source: India Today

byjusexamprep.com